Газета Верховної Ради України

Голос України

№ 203 (2450) ▪ Субота, 4 листопада 2000 року ▪ Ціна договірна

Кобзар-лірник з Чернігова, заслужений артист України Василь Нечепа — перший лауреат конкурсу «Голос України»

▪ *1861 р. Відкрито першу на території України залізницю (Львів—Перемишль).*
▪ *1888 р. Народився український драматург Яків Мамонтов. (П'єси «Веселий Хам», «Коли народ визволяється» та ін.).*
▪ *1894 р. На Сумщині народився майбутній маршал бронетанкових військ, двічі Герой Радянського Союзу Павло Рибалко.*
▪ *1962 р. Не стало видатного актора і режисера Івана Мар'яненка.*

4 листопада

Влада у нас єдина — державна

Голова Верховної Ради України Іван Плющ зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом Сполучених Штатів Америки в Україні Карлосом Паскуалем. Уже перша зустріч з нещодавно призначеним послом продемонструвала високий рівень взаєморозуміння і дозволила І. Плющу висловити впевненість, що подальша співпраця буде плідна і зробить внесок у розвиток відносин між Україною та США.

Коментуючи деякі аспекти політичного життя нашої країни, Голова ВР наголосив: «Політична реформа — це не чиєсь особисте бажання». Ці зміни направлені на підвищення відповідальності всіх суб'єктів влади. І. Плющ вважає, що механізм розпуску парламенту має існувати, як і процедура імпічменту, але, на його думку, «ніхто не буде використовувати цей механізм». За його словами, розмови про верховенство тієї чи тієї гілки влади не мають жодного сенсу, бо «влада у нас єдина — державна».

Карлос Паскуаль погодився, наголосивши, що Верховна Рада відіграє важливу роль у втіленні в життя реформаторського курсу, проголошеного Україною. Сторони обмінялися думками про стан української економіки, взаємини з міжнародними фінансовими організаціями, окреслили пріоритетні теми подальшої співпраці.

Фестиваль відкрила Чернігівщина

Дивовижними музами Сіверського краю 1 листопада в Національному палаці «Україна» у Києві стартував II Всеукраїнський фестиваль майстрів мистецтв та народної творчості. Минулого року творчий звіт Чернігівської області було визнано кращим. Ось чому їй надано право виступити першою цього року.

Майстрів мистецтв і аматорів народної творчості Чернігівщини тепло привітали Президент України Леонід Кучма та Голова Верховної Ради Іван Плющ. Президент у своєму слові сказав, зокрема, що творчі звіти свідчать: культура України ніколи не загине, не буде задушена всілякими білякультурними сурогатами. Крім того, ці фестивалі, що стають традиційними, дають змогу відкривати нові таланти, якими багата наша українська земля.

В урочистому відкритті фестивалю взяли також участь київський міський голова Олександр Омельченко, глава Чернігівської облдержадміністрації Микола Бутко, міністр культури і мистецтв Богдан Ступка, представники всіх областей — відомі діячі культури і мистецтв.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У номер

Безробітні розбагатіють

Кабінет Міністрів України збільшив з 25 до 30 гривень на місяць мінімальний розмір виплат допомоги з безробіття. Про це на прес-конференції повідомив міністр праці та соціальної політики України Іван Сахань.

Для цього потрібно до кінця року близько 46 мільйонів гривень, виплату яких забезпечить Фонд зайнятості населення, інформує агентство «Інтерфакс-Україна».

За даними Держкомстату, на початок жовтня кількість безробітних в країні становить близько 1,9 мільйона осіб.

Прикордонний стан спокою

Сьогодні — День українського прикордонника

Дев'ять років тому Верховна Рада України ухвалила закони «Про охорону державного кордону» і «Про Прикордонні війська України», тим самим узаконивши одну із складових системи безпеки незалежної держави. І на морі, і на суші вартові державного кордону охороняють від зазіхань ззовні суверенну територію України. Сторожовий корабель «Григорій Куроп'ятников» брав участь в операції «Калкая» із затримання турецьких шхун-браконьєрів у нашій акваторії Чорного моря.

Про службу воїнів Прикордонних військ читайте на 3-й сторінці.

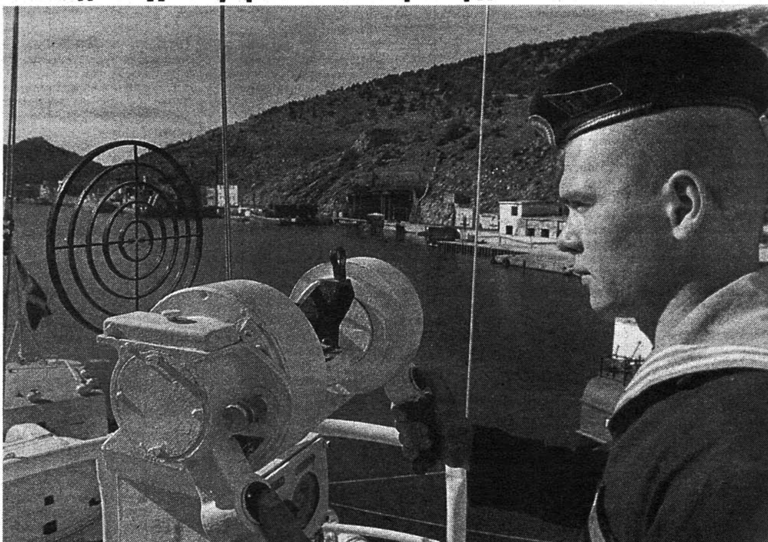

Фото Сергія КУЗНЕЦОВА (ДІНАУ).

Я вам пишу...

Ми порадилися: закон не годиться

Ми, пенсіонери Макіївської міської організації ветеранів-шахтобудівників ДХК «Донбасшахтобуд», на загальних зборах обговорили виконання 46-ї статті Конституції України. Згідно з нею «пенсії, інші види соціальних платежів і допомоги, які є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя не нижче прожиткового мінімуму, встановленого законом». Та оскільки пенсії на «існування» (харчування, лікування, житло, транспорт, товари першої потреби) вочевидь не вистачає, ми постановили звернутися до керівництва держави з проханням переглянути Закон України «Про пенсії». І забезпечити наше виживання, а не вимирання.

Н. ШИЯН,
голова правління.

Макіївка
Донецької області.

Реалії

Своїх запасів може не вистачити

Держрезерву вдалося закупити у населення лише 100 тисяч тонн пшениці. Селяни не поспішають продавати зерно нового врожаю по 700 гривень за тонну. Агентство планує істотно поповнити резервні комори зерновими, якими аграрії розрахуються за надані їм раніше матеріально-технічні ресурси.

Держрезерв також веде переговори з урядом США про надання Україні продовольчої пшениці. Якщо вони не увінчаються успіхом, доведеться імпортувати близько 250 тисяч тонн зерна, придатного для випікання хліба, із Казахстану.

Авіація

Літакобудування набирає обертів

Зростання виробництва в авіаційній промисловості України за підсумками 9 місяців, порівняно з аналогічним періодом минулого року, становить близько 40%, повідомили в Державному комітеті промислової політики. Україна входить до числа держав, які мають повний цикл літакобудування. Згідно з експертними оцінками, нині на світовому ринку перебуває в активній експлуатації понад 6 тисяч літаків сімейства «Антонов». Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», серед перспективних розробок експерти виділяють нові: середній транспортний Ан-70, близькомагістральний Ан-140, а також важкий транспортний Ан-124 «Руслан» та Ан-225 «Мрія».

▪ *До енергосистеми підключено 3-й енергоблок Південно-Української АЕС.*
▪ *Через аварію в Одесі підтоплено 57 приватних будинків.*
▪ *Україна за 10 місяців перевищила запланований обсяг використання газу на 1,6 мільярда кубометрів.*
▪ *У Києві працівники СБУ вилучили у членів міжнародного злочинного угруповання майже 2,5 тисячі фальшивих гривневих «двадцяток».*

P. S.

Політична реформа — не чиєсь особисте бажання

...І аз воздам

Парламентська хроніка

Вечірнє засідання 2 листопада

Крах «Градобанку» і зникнення грошей остарбайтерів у розмірі понад 87 мільйонів марок, виділених німецьким урядом, спричинили ревізію цієї фінансової установи. Перевірка фінансово-господарської діяльності виявила факти нецільового використання 4 мільйонів марок. Ці кошти тодішній президент «Градобанку», а нині народний депутат Віктор Жердицький, надав як кредит товариству з обмеженою відповідальністю «Хорда» для створення у Німеччині ще одного товариства з обмеженою відповідальністю. Отож у березні 1997 року проти Віктора Жердицького була порушена кримінальна справа, однак через рік його було обрано народним депутатом. Ці факти виклав у своєму виступі на сесії Генеральний прокурор України Михайло Потебенько. Він попросив згоди на притягнення до кримінальної відповідальності і арешт народного депутата Віктора Жердицького.

Проте частина парламентаріїв вважає цю справу «замовною». Так, Тарас Стецьків (фракція «Реформи-Конгрес») висловив думку, що «Градобанк» знищили навмисне, а тому він і не зміг виконати свої зобов'язання перед колишніми невільниками. Його підтримав і народний депутат Ігор Квятковський. На їхню думку, згоду на арешт народного депутата потрібно надати лише після його виступу у Верховній Раді.

Однак понад 260 депутатів проголосували за пропозицію Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради: надати згоду про притягнення до кримінальної відповідальності і арешт народного депутата Віктора Жердицького.

Сесія прийняла на вечірньому засіданні ряд законів.

Тим часом прес-служба Вищого Арбітражного Суду розповсюдила інформаційне повідомлення, пов'язане з арештом народного депутата Віктора Жердицького. У ньому, зокрема, йдеться про те, що списання коштів за рішенням ВАСУ розміром 1,7 мільйона доларів у 1996 році не могло спричинити банкрутство «Градобанку». Прес-служба навела ряд інших позовів — загалом їх було понад 40 — до банку протягом 1995—1996 років, які свідчать про порушення фінансово-кредитного і банківського законодавства. Вищий Арбітражний Суд іще у жовтні 1996 року звернувся з листом до Національного банку з пропозицією призначити тимчасову адміністрацію «Градобанку» та провести всебічну ревізію його діяльності. Керівництво Нацбанку у відповіді заступника голови правління НБУ поділило тривогу з приводу грубих порушень чинного законодавства з боку «Градобанку», але жодних заходів не вжило. Лише після доручення Президента України було створено урядову комісію, за наслідками роботи якої і було порушено кримінальну справу.

Володимир КОРОЛЮК.

Не штрафувати не прописаних

Ранкове й денне засідання 3 листопада

Таку законодавчу норму запропонували автори законопроекту про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Доповідач, народний депутат Роман Зварич, нагадав, що інститут прописки не передбачений Конституцією України. Проте норми статей Кодексу діють, що дає змогу правоохоронним органам штрафувати громадян, які проживають без прописки чи реєстрації у відповідних органах.

Однак багато народних депутатів виходили із суто практичних кроків і запитували доповідача: як у такому разі контролювати міграцію, кількість мешканців того чи іншого міста, як складати списки виборців, у яких документах фіксувати місце проживання громадянина тощо?

Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, від імені якого виступав Сергій Іванов, запропонував відхилити законопроект Романа Зварича. Один з найголовніших аргументів: ще в січні цього року в першому читанні було прийнято подібний законопроект.

Цього ж дня парламентарії зробили крок до скасування ще однієї неконституційної норми. Ідеться про те, щоб відняти в апеляційної палати право визнавати недійсним патент про винахід, бо це прерогатива суду. Такою була пропозиція низки народних депутатів, авторів законопроекту про внесення змін до законодавчих актів з питань інтелектуальної власності.

На засіданні також розглянуто зміни до законодавчих актів про приведення законодавства у відповідність із Законом «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», розглянуто проект постанови про вихід Верховної Ради з угоди про Міжпарламентську асамблею держав — учасниць СНД та низку інших законопроектів.

Анатолій БЕНЬ.

Арбітром буде зима

Думки з приводу

Секретар Ради національної безпеки та оборони Євген Марчук, котрий очолює спеціальну комісію з перевірки роботи паливно-енергетичних підприємств, заявив, що відповідальність за подальший розвиток подій в ПЕК несе парламент. У свою чергу і уряд, і депутати по-різному оцінюють висновки цієї комісії.

Віктор ЮЩЕНКО, Прем'єр-міністр України:

— Я не поділяю висновків комісії, не вважаю їх щирими. І не дозволю плюндрувати український уряд. У РНБО є люди, які вже проводили Україну через зиму. І я б із задоволенням поклав би на них відповідальність.

Порушено питання честі, і я готовий діяти так, як вимагатиме і службове становище, і моє розуміння честі. Країна вимагає сьогодні спокою, і я не підтримуватиму сили, що її розхитують. Якщо моя місія неефективна — нехай її виконує хтось інший.

Олександр ГУДИМА, голова Комітету ВР з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки, фракція УНР:

— Рішення двох комісій, що кардинально відрізняються одне від одного, створюють сумбур у суспільстві. Це не потрібно напередодні зими. Остаточні висновки має робити лише Президент України, а не жодна з комісій. Не парламент на своєму засіданні визначатиме, хто правий у структурах виконавчої влади. Недобре, коли дехто хоче перенести з'ясування стосунків між органами виконавчої влади в стіни парламенту. У ВР нічого шукати арбітра.

Треба дати можливість працювати тим структурам, які готують країну до зими.

Олександр ЗІНЧЕНКО, лідер фракції СДПУ(о):

— Не просто помилково вкралися деякі неточності в статистику, а викривлено цифри. І за це мають відповідати всі урядові чиновники, причетні до поширення інформації про те, що підприємства ПЕК ніби готові до зими. Ідеться не лише про віце-прем'єра Ю. Тимошенко. В уряді є служби, які готували для неї інформацію. Крім того, Прем'єр-міністр В. Ющенко також не міг не знати про існування подвійної статистики.

Фахівці високого рівня зробили однозначні висновки і не довіряти їм неможливо. Але постає одне запитання: якщо в галузі ПЕК є подвійна арифметика, чи не існує її в інших сферах? У мене, наприклад, є запитання і щодо роботи АПК.

Петро СИМОНЕНКО, лідер фракції КПУ:

— Треба, щоб комісія, очолювана Є. Марчуком, звітувала перед парламентом. Наша фракція пропонує заслухати на закритому пленарному засіданні ВР інформацію секретаря РНБО про проблеми національної безпеки загалом, і ситуацію в ПЕК зокрема. Не хотів би, щоб РНБО ставала на позицію одного з олігархічних кланів, і одні державні органи використовувалися для знищення других.

Записала Юліана ШЕВЧУК.

Фестиваль відкрила Чернігівщина

(Початок на 1-й стор.)

Творчий звіт-концерт Чернігівської області розпочався величною вокально-хореографічною композицією, яку виконали народний хор обласної філармонії та хореографічний ансамбль школи мистецтв при Чернігівському музичному училищі ім. Л. Ревуцького. І одразу глядачі вщерть заповненого залу палацу «Україна» зрозуміли: на сцені — справжні майстри.

Виступи колективів з глибинки області переконували: добре співають, грають і танцюють не лише у Чернігові. Це засвідчили аматорський фольклорний ансамбль «Браничанка» Браницького сільського Будинку культури, автентична група «Криниця» з Бахмача. А також ансамбль народних музик Талалаївського районного Будинку культури та інші цікаві колективи.

Своєрідною новинкою звіту Чернігівщини були «Мелодії Довженкового краю» у виконанні ансамблю окаринистів Сосницького районного Будинку культури. Окарина — музичний інструмент часів Київської Русі. Відродили і виготовили їх місцеві умільці.

З певним здоровим здивуванням було сприйнято виступ циркової студії «Юність» Макошинського сільського Будинку культури. Те, що у селі існує така студія, а вона охоплює не один десяток дітей, — заслуга багатьох людей і в першу чергу її керівника Вероніки Бур.

Концерт став прекрасним видовищем і великим святом. До речі, всього в ньому взяло участь 1100 осіб.

Звітний концерт Чернігівської області знову засвідчив високу майстерність професіональних артистів та учасників народної творчості. Він був добре організований. Гарний сценарій і досконала режисура заслуженого діяча мистецтв України, начальника обласного управління культури Олега Васюти. Відчувалась і міцна творча рука народного артиста України, головного режисера творчих звітів Бориса Шарварка.

Звісно ж бо: великого і справжнього свята не буває без напруженої буденної праці. Про це сказав у вітальному слові Голова Верховної Ради України Іван Плющ. Справді дивовижному святу «Дивовижний світ муз Сіверського краю» передувала копітка робота в області.

Окрасою концерту став виступ заслуженого артиста України Василя Нечепи. Його натхненний спів бурхливими оплесками вітав зал палацу «Україна». Отож цілком заслужено він став лауреатом конкурсу «Голос України». Нагадуємо, його започаткувала редакція газети Верховної Ради «Голос України». Природно, нагороди першому переможцеві конкурсу вручив глава парламенту Іван Плющ (**фото на 1-й стор.**).

Яків ГАЛЬЧЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Наводьте порядок гуртом. Але без мисливської зброї

ЗАКОНОДАВець

НОВА НОРМА. Верховна Рада прийняла, а Президент України підписав Закон «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону».

ЩО ОЗНАЧАЄ: у нашій державі створено законодавчу базу для участі громадян в охороні громадського порядку у вигляді створення і функціонування відповідних громадських об'єднань. Простіше кажучи, на наших вулицях і майданах з'являться послідовники раніше відомих добровільних народних дружин (ДНД), **а стихійно створені загони громадян, які взялися самотужки захищать своє життя, власність тощо, отримають правовий статус.** Іменуватимуться вони зведеними загонами громадських формувань, спеціалізованими загонами (групами) сприяння міліції, асоціаціями громадських формувань тощо. Відповідно до закону такі об'єднання створюються на добровільних засадах за місцем роботи, навчання або проживання громадян і реєструються у відповідному виконавчому органі сільської, селищної, міської, районної у місті ради.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ. Це будуть не просто люди з нарукавними пов'язками чи нагрудними знаками, а добровольці зі широким колом повноважень. Зокрема, вони в разі підозри у вчиненні адмінпорушень і злочинів перевірятимуть у громадян документи, що засвідчують особу; спільно з працівниками органів внутрішніх справ затримуватимуть порушників і доставлятимуть їх до міліції чи інших органів влади; складатимуть протоколи про адмінпорушення; матимуть право у певних випадках входити до приміщень та громадських місць. Окрім того, це ще й своєрідні «даїшники», які матимуть право на перевірку документів у водіїв, не допускатимуть осіб, які не мають документів або перебувають у стані сп'яніння, до подальшого керування транспортними засобами.

При цьому добровільні охоронці громадського порядку вдаватимуться не лише до словесної «виховної роботи», а й матимуть право застосовувати заходи фізичного впливу, спецзасоби індивідуального захисту й оборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівливої дії (придбані і за власні кошти, і надані їм у порядку, визначеному МВС). На час чергування громадські формування можуть на договірних засадах отримувати від ОВС мобільні радіотехнічні та спецзасоби, інші предмети екіпірування нарядів. **Водночас членам таких формувань забороняється під час виконання своїх обов'язків з охорони громадського порядку використовувати холодну чи вогнепальну зброю, у тому числі мисливську, що є в їх особистому користуванні!**

На найактивніших добровольців-захисників громадського порядку очікують не лише подяки, цінні подарунки чи грошові винагороди. За поданням керівників громадських формувань підприємства, установи, організації активістам можуть надавати (а можуть і не надавати!) пільгові путівки до санаторію чи будинку відпочинку, додаткову оплачувану відпустку терміном до п'яти днів та інші види заохочення і пільги, визначені зборами трудового колективу (за рахунок власних коштів). Для тих, хто бажає пов'язати своє майбутнє зі службою у правоохоронних органах, з'являється шанс отримати переважне право на вступ до навчальних закладів системи МВС, зарахування на службу в органи внутрішніх справ.

ДЛЯ ДОВІДКИ. ***Закон прийнято Верховною Радою 22 червня ц. р., підписано главою, і він набрав чинності 1 серпня. З повним його текстом можна ознайомитися у «Голосі України» від 1 серпня ц. р.***

Микола МЕЛЬНИК,
кандидат юридичних наук.

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України:

«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності».

Анатолій БЕНЬ,
оглядач «Голосу України».

Змова мовчання. За чиєю вказівкою?

Репліка

І все-таки, що на нас чекає взимку? Чи достатньо на електростанціях вугілля? І якщо так, достатньо, значить, звіт уряду перед парламентом щодо готовності ПЕК до зими був об'єктивний.

Телефонуємо на найближчу до Києва Трипільську ТЕС. На проводі — директор Григорій Довготелес.

— Це інформація секретна (?!). Я належу до компанії «Центренерго». Телефонуйте туди.

Колеги Григорія Арсентійовича, директори Зуївської, Запорізької та деяких інших великих теплових електростанцій були так само лаконічні. Нагадувати про обов'язок офіційних осіб надавати пресі інформацію відповідно до закону було марно.

Генеральний директор «Центренерго» Олександр Соловйов різноманітності не додав. Відомості про зимові запаси вугілля дати відмовився категорично. Перервав розмову на півслові.

Натомість гірники запевнили, що відвантаження вугілля на теплові електростанції іде переважно з випередженням графіка. Бо розрахунки за нього порівняно з минулим роком значно поліпшено. А це, погодьтесь, аргумент серйозний.

Ігор НАУМЕНКО.

Час настав, терпець урвався

Живий цап, свиня та кілька десятків поросят, які символізували чиновників, стали учасниками позавчорашнього пікетування Кабінету Міністрів України.

Понад дві тисячі представників молодіжних організацій вимагали відставки першого віце-прем'єра Юрія Єханурова за невиконання указів та розпоряджень Президента України в галузі молодіжної політики.

Найгучніше молодь вимагала підвищення стипендій та поновлення пільг. Кожного, хто виходив з будинку уряду, молодь зустрічала свистом, стукотом пластикових пляшок об бруківку та проханням покликати «дядю Юру». Незважаючи на велику кількість учасників акції, обійшлося без правопорушень.

За словами представників Українського національного комітету молодіжних організацій — одного з організаторів акції — буде проведено тривалий всеукраїнський страйк, якщо вимоги учасників пікетування не буде виконано.

Фото УНІАН.

Мовна війна

Депутати Запорізької міськради на своїй черговій сесії вирішили «дозволити органам місцевого самоврядування, громадським організаціям та підприємствам усіх форм власності, розташованим на території міста, поряд з державною українською мовою використовувати російську як мову ділового спілкування, діловодства та оформлення технічної документації». Як передає наш запорізький кореспондент Олександр АБЛІЦОВ, застереження прокурора Запоріжжя Олега Скиданова про те, що «це рішення — порушення Конституції України», депутати проігнорували. Переважною більшістю голосів вони відхилили й протест прокурора міста на їхнє рішення «Про використання російської мови в місті Запоріжжі». Олег Скиданов заявив, що тепер, згідно з законом, він буде змушений подати в суд позов до міської ради.

Уперше в розширеному складі

Сьогодні в Українському домі (Київ) розпочнеться перше розширене засідання Українсько-польського та Польсько-українського форуму. Це громадська організація, що об'єднує представників політичних, ділових, наукових та культурних кіл обох країн. Головна тема нинішньої зустрічі — співробітництво держав у сфері реформування та євроінтеграції.

Наш досвід — для розв'язання «курильської проблеми»

Цими днями в Києві перебуває японська місія з розвитку діалогу для поглиблення розуміння з територіального питання. Назва довга і не зовсім зрозуміла. Насправді це означає, що в Київ приїхала делегація, що представляє численні громадські (і не тільки) організації, які виступають за повернення Японії її північних територій. Очолює її голова префектурних зборів Хоккайдо Юса Тосіо, котрий одразу пояснив, чому місія приїхала в Україну. «Ми знаємо, що Україна вже завершила свій шлях до незалежності. І ми знаємо, що їй вдалося розв'язати з Росією суперечливе кримське питання. Нам було б цікаво ознайомитися з вашим досвідом».

Але головна мета місії — розповісти якомога більшій кількості людей про те, що насправді сталося 15 серпня 1945 року, коли радянські війська, вже після капітуляції Японії, атакували чотири острови Курильської гряди і виселили звідти 17 тисяч японців. «Нині 12 відсотків місцевого населення — українці, — зазначив начальник управління з питання північних територій Хоккайдо Уеда Масаюкі. — Тому хотіли б, щоб громадяни України отримали інформацію про проблему».

Думки про те, що в Україні не до кінця розуміють проблему Курильських островів, вважає і Хінокі Хіромицу, батько якого похований на цвинтарі острова Кунашир, що належить тепер Росії. «Життя на цих островах складне, не скрізь є водо- і електропостачання, немає жодної впорядкованої дороги, їжа дуже збіднена. Навіть мешканці Росії не уявляють ситуацію, що склалася там. Ми прагнемо допогти там, як можемо. Японія не хоче повторення трагедії 1945 року, коли було виселено місцевих мешканців. Ми хочемо розв'язати проблему, але мирним шляхом».

Про все це місія розповіла голові Комітету ВР у закордонних справах Ігорю Осташу і заступникові міністра закордонних справ Олександру Майданнику. За словами японців, скрізь вони зустрічали розуміння. За останні десять років зрушилися з місця переговори і з офіційною Москвою. Так вважає Уеда Масаюкі: «Якщо раніше в Москві казали, що обговорювати, власне, нічого, то нині Росія визнає — територіальна проблема є».

Наталя ОНИЩУК.

Унікальне право захисту

Сьогодні європейська та світова спільнота відзначає 50-річчя підписання країнами — членами Ради Європи Конвенції про захист прав та основних свобод людини.

Конвенція стала першим міжнародним договором, який встановив унікальну систему контролю за дотриманням в країнах Ради Європи основних громадянських та політичних прав і свобод, наголосила у своєму річному звіті Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Ніна Карпачова.

Конвенція пройшла випробування часом і стала одним з найефективніших міжнародних механізмів у галузі захисту прав людини, невід'ємною частиною якого є Європейський Суд. Вона надала право кожному у разі вичерпання національних засобів захисту своїх прав звертатися до цього авторитетного міжнародного судового органу.

17 липня 1997 року Україна ратифікувала Європейську Конвенцію з прав людини, яка з 11 вересня 1997 року набула чинності для нашої держави. Громадяни України почали активно користуватися своїм правом на звернення до Європейського Суду. Проте, зазначає Н. Карпачова, Конвенція покликана насамперед сприяти всебічній розбудові національної правової системи, в якій усі органи влади зобов'язані запроваджувати її норми в життя. Особлива роль та відповідальність при цьому покладається на суди.

Випадковостей не буває

Учора в Києві по вулиці Володимирській, 34 і 36 відкривали меморіальні дошки. Було багато людей, здебільшого похилого віку. На грудях — ордени, на очах — сльози.

Тепер меморіальні дошки нагадуватимуть: саме в Києві 1918 року створено чеську дружину, що стала основою для чехословацької закордонної армії й відіграла не останню роль у створенні незалежної Чехословацької республіки. Тому символічно, що через 25 років 1-а Чехословацька окрема бригада під командуванням полковника Л. Свободи разом з нашими солдатами визволяла Київ. Власне, відкриття дощок і приурочено до святкування річниці визволення Києва. Для цього з Чехії спеціально приїхали ветерани, учасники тих подій. Деякі з них побачили Київ уперше після закінчення війни...

Звісно, були присутні й офіційні особи, зокрема Київський міський голова Олександр Омельченко. А офіційну Прагу представляла Голова Сенату Чеської Республіки пані Лібуше Бенешова. Як розповів Надзвичайний і Повноважний Посол ЧР в Україні Йозеф Врабець, пані Бенешова приїхала в Київ як гість Чехословацької асоціації легіонерів. Проте з ініціативи української сторони домовлено про її зустріч з Головою Верховної Ради Іваном Плющем. А ось у міністра промисловості та торгівлі Чехії пана Грегра не буде жодних офіційних зустрічей з українськими колегами. Він приїхав як син солдата, котрий визволяв Київ.

До речі, за словами секретаря Чехословацької асоціації легіонерів, нині ця організація об'єднує нащадків тих перших чеських дружинників (останній з них помер торік у 103-річному віці), ветеранів другої світової, їхніх дітей та й просто всіх небайдужих до історії легіонерського руху.

Наталя ФІЛІПЧУК.

У номер

4 листопада — День прикордонника

Висока надійність — на суші і на морі

Про непрості будні чи не «найгарячішого» — Південного — напряму Прикордонних військ України розповідає його командувач генерал-лейтенант Володимир БОНДАР.

— У 1992 році, коли почало організовуватися Південне управління ПВУ (згодом — напрям), у Придністров'ї спалахнув збройний конфлікт. Разом з МВС, СБУ та підрозділами Одеського військового округу ми зробили все можливе, щоби спалахи конфлікту не перекинулися на прилеглі території нашої держави. Саме тоді ми витримали, так би мовити, перше бойове хрещення. Власне, відтоді й почалася історія Південного напряму ПВУ.

А як на практиці відбувається охорона державного кордону?

— Охорона державного кордону здійснюється за умов складної та динамічної, а стосовно окремих ділянок — і доволі напруженої — обстановки. Сьогодні порушники кордону діють зухвало, використовуючи сучасні засоби зв'язку, автотехніки. Тому прикордонники, враховуючи недостатнє матеріально-технічне забезпечення, несуть службу з повною віддачею, щоб адекватно їм протистояти. За дев'ять місяців поточного року затримано 1500 порушників законодавства про державний кордон, з них 856 — нелегальні мігранти. Згадаємо хоча б операцію «Калкая» на Чорному морі. Тоді «армаду» турецьких шхун-браконьєрів, що «паслися» в українській частині Чорного моря, затримали наші прикордонники.

— Морська ділянка під охороною військ Південного напряму простягається на сотні кілометрів. Яка обстановка в тутешніх морських портах?

— У складі військ напряму нині 15 морських пунктів пропуску, які здійснюють контроль саме в портах, що відкриті для заходження іноземних суден. Останніми роками кількість суден зарубіжного спрямування помітно зростає. На жаль, далеко не всі, перетинаючи кордон, діють у межах нашого законодавства. Так, під час прикордонного контролю в пункті пропуску морського сполучення, що діє в порту Іллічівськ, відвернуто одну зі спроб контрабанди на загальну суму 232 тисячі доларів США. А дещо раніше воїнами відділення прикордонного контролю «Одеса—пасажирський комплекс» було відвернуто протиправні дії на теплоході «Каледонія», який прибув зі Стамбула. Затримано дев'ять великовантажних автомобілів з жувальною гумкою у кількості 60 тонн. Ці неякісні солодощі спробували завезти на наші ринки за підробленими документами.

Розмову вели:
Іван МЕЛЬНИК, капітан III рангу;
Георгій ВОРОТНЮК, власкор «Голосу України».
Одеса.

Найпевніше, що екіпаж Ан-26 був український

Відповідальність за загибель літака Ан-26 в Анголі взяло на себе повстанське угруповання УНІТА. Підірваний у небі літак пілотував український екіпаж, але офіційного підтвердження цього факту не було навіть через дві доби після трагедії. За повідомленням консула України в ПАР Володимира Коваленка, тепер на місці аварії працює держкомісія департаменту авіації Анголи. «Офіційного підтвердження ми ще чекаємо, але найпевніше, що четверо льотчиків — громадяни України. У департаменті вже є копії документів загиблих, проте нам їх ще не передали», — зазначив консул.

Яна СТАДІЛЬНА.

■ Фотофакт

В орендно-приватному підприємстві «Злагода», що у селі Березно Рокитнівського району на Рівненщині, взяли напрям на розвиток м'ясного скотарства. А очолює це господарство депутат Рокитнівської райради Ніна Маринич.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Спілка лідерів місцевих та регіональних влад України

Концепція державної регіональної політики України

Затверджено
II Всеукраїнським з'їздом
Спілки лідерів місцевих
та регіональних
влад України
9 вересня 2000 року

Передмова

Для стабільного розвитку суспільства та ефективного функціонування держави необхідно забезпечити баланс загальнодержавних інтересів з інтересами населення регіонів і територіальних громад, грунтуючись на засадах унітарності держави та цілісності її території. Має бути досягнуто оптимальне співвідношення децентралізації і централізації влади, забезпечено збалансованість соціально-економічного розвитку регіонів, враховано їх історичні, економічні, екологічні, географічні й демографічні особливості, етнічні та культурні традиції. Повільність темпів ринкових перетворень та незадовільний стан вирішення соціально-економічних проблем свідчать про відсутність виваженої державної політики щодо регіонів та місцевого самоврядування, що породжує численні конфлікти між різними рівнями влади, негативно позначається на економічному розвиткові регіонів, призводить до поглиблення диспропорцій в територіальній структурі національної економіки та в соціальній сфері регіонів. Усе це значною мірою є наслідком структурної кризи влади в Україні, що знаходить свій прояв у надмірній централізації державної влади, відсутності належної матеріальної і фінансової основи та державної підтримки регіонального й місцевого самоврядування, недосконалості розмежування повноважень між різними рівнями влади на основі принципу субсидіарності. Крім того, ще не створено належної нормативно-правової бази для забезпечення взаємного представництва інтересів центру і регіонів.

У запропонованому Спілкою лідерів місцевих та регіональних влад України проекті Концепції державної регіональної політики відтворено позицію представників регіонального та місцевого рівнів влади щодо можливих шляхів розв'язання цих складних політичних і соціально-економічних проблем. Особливу увагу в Концепції приділено питанням формування організаційних, правових, економічних та фінансових механізмів, які сприяли б підвищенню ефективності функціонування системи територіальної організації влади.

Розділ 1. Загальні положення

Використані в цій Концепції терміни мають таке значення:

регіон — цей термін вживається у значенні «регіон адміністративний», тобто як вища адміністративно-територіальна одиниця держави (область, Автономна Республіка Крим, місто-регіон), для жителів якої характерна наявність спільних політичних, економічних та соціальних інтересів, з метою представлення та задоволення яких створюються органи регіонального самоврядування;

самоврядна адміністративно-територіальна одиниця —адміністративно-територіальна одиниця, в межах якої територіальна громада /жителі села (кількох сусідніх сіл), селища, міста/ реалізує своє право на здійснення місцевого самоврядування;

територіальна громада — жителі села (кількох сусідніх сіл), селища, міста, які виступають самостійним суб'єктом права на місцеве самоврядування;

асоціація територіальних громад району, області —сукупність усіх територіальних громад району, області. Територіальні громади, що входять до складу асоціації територіальних громад, зберігають статус самостійного суб'єкта місцевого самоврядування;

регіональне самоврядування — форма здійснення місцевого самоврядування на регіональному рівні, в рамках якої реалізується право територіальних громад (асоціації територіальних громад) відповідного регіону безпосередньо або через органи регіонального самоврядування вирішувати в їх спільних інтересах питання регіонального значення в межах, визначених Конституцією і законами України;

органи регіонального самоврядування — органи місцевого самоврядування (представницькі та виконавчі), які створені територіальними громадами (асоціацією територіальних громад) регіону для виконання функцій місцевого самоврядування, що здійснюються на регіональному рівні;

представницький орган регіонального самоврядування — виборний орган, який складається з депутатів і, відповідно до закону, наділяється правом представляти спільні інтереси територіальних громад регіону та приймати від їх імені рішення;

виконавчі органи регіонального самоврядування — органи, які відповідно до закону створюються представницьким органом регіонального самоврядування для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування (самоврядні повноваження), що здійснюються на регіональному рівні, та делегованих їм повноважень (делеговані законом окремі повноваження органів виконавчої влади, або делеговані згідно з договором повноваження органу місцевого самоврядування іншого рівня);

органи регіонального управління — органи виконавчої влади в регіоні — обласні та районні органи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, які здійснюють функції та повноваження державного управління, що не децентралізуються (не делегуються органам регіонального та місцевого самоврядування);

регіональна, районна комунальна власність — об'єкти спільної сумісної власності територіальних громад регіону, району, доходи регіонального бюджету, інше майно, управління якими від їх імені та в їх інтересах здійснює на правах суб'єкта власності відповідний представницький орган;

місцева комунальна власність — рухоме й нерухоме майно, доходи місцевого бюджету, інші кошти тощо, які належать територіальній громаді на праві власності;

децентралізація — процес передання частини функцій та повноважень центральних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування;

субсидіарність — принцип, згідно з яким надання соціальних послуг здійснюється на максимально наближеному до населення територіальному рівні, на якому є належні організаційні, матеріальні та фінансові засоби, що забезпечують їх обсяг і якість відповідно до загальнодержавних стандартів;

самодостатність — принцип, згідно з яким територіальна громада має володіти матеріальними і фінансовими засобами, достатніми для здійснення завдань та функцій місцевого самоврядування в обсязі, що забезпечує належну якість соціальних послуг, які надаються населенню в системі місцевого самоврядування;

адміністративний контроль — нагляд місцевих державних адміністрацій та відповідних органів виконавчої влади за законністю діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування, який здійснюється в межах, визначених законом.

Розділ 2. Поняття, суб'єкти, мета та основні завдання державної регіональної політики

Державна регіональна політика — напрям державної політики, головним завданням якого є забезпечення оптимального узгодження загальнодержавних цілей та інтересів з особливостями розвитку окремих регіонів. Державна регіональна політика являє собою комплекс заходів, що мають забезпечити, з одного боку, унітарність і цілісність Української держави як єдиного політичного, соціально-економічного та правового простору, а з другого — необхідну децентралізацію, вирівнювання економічних та соціальних умов розвитку різних регіонів, розвиток міжрегіональних відносин, ефективну реалізацію функцій місцевого самоврядування.

Суб'єктами державної регіональної політики є:

Парламент України — за поданням Президента України визначає засади державної регіональної політики та її законодавчі основи; затверджує державні програми і проекти регіонального та місцевого розвитку.

Президент України — виступає гарантом прав територіальних громад на місцеве самоврядування. Президент затверджує Концепцію державної регіональної політики, здійснює контроль за дотриманням органами регіонального та місцевого самоврядування Конституції і законів України, контролює виконання державних програм і проектів регіонального та місцевого розвитку органами виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України — забезпечує здійснення державної регіональної політики; розробляє та організує здійснення державних програм і проектів регіонального та місцевого розвитку; спрямовує та координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади у справі реалізації положень державної регіональної політики.

Національна агенція з питань регіональної політики — забезпечує організацію виконання державних програм і проектів з надання державної підтримки місцевому самоврядуванню; розробляє пропозиції з прискорення соціально-економічного розвитку окремих регіонів, включаючи пропозиції щодо державної підтримки депресивних регіонів і територіальних громад; виступає замовником наукових досліджень з проблем регіонального та місцевого розвитку; надає інформаційну та методичну допомогу органам місцевого самоврядування; організує підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів для органів місцевого самоврядування.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади — в межах своєї компетенції беруть участь у вирішенні питань регіонального та місцевого розвитку, передбачених державною регіональною політикою.

Державні адміністрації (префектури) — здійснюють контрольно-наглядові функції в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Органи судової влади — здійснюють судовий захист прав територіальних громад на місцеве самоврядування. Суб'єктами державної регіональної політики в межах їх компетенції також є територіальні громади, органи місцевого самоврядування всіх територіальних рівнів.

Головна мета державної регіональної політики —повніше та якісніше задоволення потреб населення шляхом забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад на основі їх належного матеріального і фінансового забезпечення, підвищення ефективності функціонування владних структур усіх територіальних рівнів та розвитку місцевої демократії.

Основним завданням державної регіональної політики має стати поліпшення соціально-економічного стану в країні та, відповідно, зростання життєвого рівня населення на основі:

— розвитку місцевої демократії, підвищення самостійності й відповідальності територіальних громад та їх асоціацій у вирішенні питань соціально-економічного й культурного розвитку територіальних громад та регіонів;

— забезпечення реального впливу територіальних громад та їх асоціацій на процес формування і здійснення загальнонаціональної державної політики;

— повного й ефективного використання економічного та інтелектуального потенціалу територіальних громад і регіонів;

— оптимізації управління на всіх територіальних рівнях на засадах субсидіарності та забезпечення ефективності його управління шляхом законодавчого встановлення оптимального розподілу повноважень між різними територіальними рівнями місцевого самоврядування;

— активного залучення громадян до безпосередньої участі в управлінні як загальнодержавними, так і місцевими та регіональними справами;

— запровадження єдиних загальнодержавних мінімальних соціальних стандартів та дійових механізмів соціального захисту населення незалежно від економічних можливостей територіальних громад і регіонів.

Розділ 3. Підходи до реформування адміністративно-територіального устрою

Для створення ефективної системи територіальної організації влади адміністративно-територіальний устрій України необхідно реформувати, передбачивши:

1. Оптимізацію низової ланки адміністративно-територіального устрою України з метою забезпечення самодостатності територіальних громад. При цьому мають бути створені самоврядні адміністративно-територіальні одиниці з урахуванням таких принципів:

економічного — наявність економічної основи для створення самодостатньої територіальної громади;

політичного — в межах однієї самоврядної території може існувати лише одна територіальна громада (тобто не допускається можливість існування однієї територіальної громади у складі іншої);

адміністративного — в межах самоврядної території створюються спільні для всієї території органи місцевого самоврядування;

повсюдності місцевого самоврядування — вся територія України (за винятком територій з особливим статусом, що визначені законом) має бути поділена на самоврядні адміністративно-територіальні одиниці;

компліментарності — адміністративно-територіальна одиниця складається з адміністративно-територіальних одиниць нижчого рівня. Не може бути випадків, коли адміністративно-територіальні одиниці «вкраплено» до адміністративно-територіальної одиниці вищого рівня.

З урахуванням зазначених принципів доцільно розробити науково обгрунтовані критерії, за допомогою яких можна було б визначити межі самоврядних адміністративно-територіальних одиниць.

2. Втрату населеними пунктами, які перебувають у межах адміністративних кордонів інших населених пунктів, статусу самоврядних адміністративно-територіальних одиниць.

3. Запровадження поділу районів на самоврядні адміністративно-територіальні одиниці відповідно до принципу компліментарності.

Доцільно зберегти наявну **трирівневу** систему адміністративно-територіального устрою України, передбачивши такі рівні адміністративно-територіальних одиниць:

регіональний (вищий) — Автономна Республіка Крим, область, місто-регіон: Київ та Севастополь (доцільно також вивчити можливість віднесення до регіонального рівня міст з населенням більше одного мільйона чоловік та міст, які мають районний поділ);

субрегіональний (середній) — район, міський округ, район у місті. Міський округ має становити територія міста обласного значення і населених пунктів, що перебувають у межах адміністративних кордонів міста та прилеглої території, на яку поширюється юрисдикція відповідної територіальної громади міста та її органів;

низовий — самоврядна адміністративно-територіальна одиниця, яку має становити територія населеного пункту (села, селища, міста районного значення) разом з прилеглою територією і на яку поширюється юрисдикція відповідної територіальної громади та її органів. У разі добровільного об'єднання в одну громаду кількох громад, кожна з яких здійснювала місцеве самоврядування в межах окремої адміністративно-територіальної одиниці, створюється нова низова самоврядна адміністративно-територіальна одиниця.

Отже, територія України має поділятися на Автономну Республіку Крим, області та міста загальнодержавного значення; територія Автономної Республіки Крим та областей — на райони та міські округи; а територія районів — на низові самоврядні адміністративно-територіальні одиниці. Питання щодо районного поділу міст має вирішуватися з урахуванням науково обгрунтованих критеріїв.

Рішення зі створення, реорганізації та ліквідації будь-якої адміністративно-територіальної одиниці має приймати виключно парламент України з урахуванням волевиявлення населення відповідних територій.

Регіональний рівень є територіальною основою для організації місцевого самоврядування на регіональному рівні й побудови системи регіональних органів виконавчої та судової гілок державної влади, а також регіональних органів прокуратури та місцевих державних адміністрацій.

Субрегіональний (середній) рівень має стати територіальною основою для побудови системи місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування середнього рівня. Крім того, міський округ є самоврядною адміністративно-територіальною одиницею і виступає територіальною основою місцевого самоврядування.

Низовий рівень має стати територіальною основою для місцевого самоврядування. На цьому рівні не створюються місцеві органи виконавчої і судової влади. Особливий статус мають такі адміністративно-територіальні одиниці, як міста загальнодержавного значення (міста-регіони). Вони одночасно виступають як територіальна основа для організації місцевого самоврядування на регіональному рівні та побудови системи регіональних органів виконавчої і судової гілок державної влади, а також регіональних органів прокуратури та місцевих державних адміністрацій, і як територіальна основа для місцевого самоврядування.

Розділ 4. Модель територіальної організації влади

4.1. Загальні засади організації влади

Система територіальної організації влади має будуватися на засадах:

— послідовного дотримання проголошеного в Конституції України принципу народовладдя, згідно з яким носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, що здійснює владу безпосередньо або через органи державної влади, органи місцевого самоврядування;

— забезпечення єдності і цілісності території України як унітарної держави;

— оптимального поєднання децентралізації і централізації;

— збалансування державних, регіональних і місцевих інтересів;

— чіткого законодавчого розмежування сфери компетенції виконавчої влади і місцевого самоврядування та повноважень органів місцевого самоврядування різного територіального рівня на основі принципу субсидіарності;

— правової, організаційної, матеріально-фінансової самостійності територіальних громад та їх асоціацій, органів місцевого самоврядування кожного територіального рівня в межах, визначених Конституцією і законами України;

— підзвітності, підконтрольності та відповідальності органів місцевого самоврядування територіальним громадам, що їх утворили, та районним і обласним асоціаціям територіальних громад, а також підконтрольності та відповідальності цих органів перед державою в межах Конституції і законів України;

— відповідальності держави перед територіальними громадами та їх асоціаціями, державної підтримки місцевого самоврядування;

— судового захисту прав територіальних громад та їх асоціацій, органів місцевого самоврядування на самостійне вирішення питань розвитку відповідних територій у межах Конституції і законів України.

Державна регіональна політика має передбачати таку територіальну організацію влади в Україні, яка згідно з принципом субсидіарності дозволила б, з одного боку, максимально наблизити процес управління до споживача соціальних послуг, з другого — забезпечити належну якість цих послуг шляхом концентрації матеріальних і фінансових засобів на відповідних територіальних рівнях управління.

Принципові субсидіарності оптимально відповідає така система територіальної організації влади, що базується на поєднанні державного управління та місцевого самоврядування на різних територіальних рівнях.

При цьому в системі територіальної організації влади доцільно виділити **чотири** територіальні рівні управління:

— **загальнодержавний**;

— **регіональний** (область, Автономна Республіка Крим, місто-регіон);

— **субрегіональний** (середній) (район, міський округ, район у місті);

— **первинний** (низова самоврядна адміністративно-територіальна одиниця).

Управління на загальнодержавному рівні здійснюється через систему вищих та центральних органів державної влади відповідно до принципу поділу влади.

Управління на регіональному рівні здійснюється обласними асоціаціями територіальних громад, органами місцевого самоврядування регіонального рівня —обласними радами та їх виконавчими органами, відповідними органами Автономної Республіки Крим, міст-регіонів, державними адміністраціями (префектурами), регіональними органами державної влади.

На середньому рівні:

а) **в районі** — районними асоціаціями територіальних громад, районними радами та їх виконавчими органами. В районі також функціонують місцеві органи судової влади та прокуратури, місцеві органи окремих міністерств та інших центральних відомств, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України;

б) **в міському окрузі** — територіальною громадою округу та її органами і посадовими особами. В міському окрузі також функціонують місцеві органи судової влади та прокуратури, місцеві органи окремих міністерств та інших центральних відомств, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України;

в) **в районі у місті** — районною у місті радою та її виконавчими органами (у разі їх створення за рішенням міського представницького органу місцевого самоврядування) або відповідними районними департаментами загальноміських органів місцевого самоврядування. В районі у місті також функціонують місцеві органи судової влади та прокуратури, місцеві органи окре-

мих міністерств та інших центральних відомств, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України.

З метою забезпечення адміністративного контролю на середньому рівні можуть створюватися **департаменти** державної адміністрації (субпрефектури).

На первинному рівні управління здійснюється виключно через систему місцевого самоврядування, тобто в самоврядних адміністративно-територіальних одиницях не створюються місцеві органи виконавчої влади, судові органи та інші органи державної влади.

З метою ефективного виконання окремих повноважень місцевого самоврядування територіальні громади міських округів та інших самоврядних адміністративно-територіальних одиниць можуть утворювати **добровільні об'єднання територіальних громад** та створювати відповідні **спільні органи управління.**

Організація управління в містах-регіонах матиме певні особливості — ці міста одночасно виступають як самоврядні територіальні одиниці та території, в межах яких здійснюються завдання та функції місцевого самоврядування регіонального рівня. Відповідно в цих містах створюється регіональна структура органів виконавчої влади, а міські органи місцевого самоврядування набувають також повноважень відповідних органів місцевого самоврядування регіонального рівня.

4.2. Організація влади на загальнодержавному рівні

1) Організація законодавчої влади

Законодавчу владу в Україні має здійснювати **двопалатний парламент,** який складатиметься з **Народної Ради** та **Ради Регіонів,** одна з палат якого — Рада Регіонів — повинна представляти інтереси регіонів.

Депутати Ради Регіонів обираються обласними, міськими (міст-регіонів) радами, Верховною Радою Автономної Республіки Крим на основі рівного представництва регіонів — від кожної області чи іншої з цих адміністративно-територіальних одиниць обираються по три депутати, що має забезпечити представництво та захист регіональних інтересів на загальнодержавному рівні.

Депутатом Ради Регіонів може бути громадянин України, який на день обрання його до Ради Регіонів досяг тридцяти років, має вищу освіту, постійно проживає або має основне місце роботи в регіоні, який він представляє.

Депутат Ради Регіонів не може мати мандата депутата іншої палати парламенту.

Кандидати в депутати Ради Регіонів висуваються:

— від регіональних органів державної влади (виконавчої);

— від органів місцевого самоврядування первинного рівня (міста, селища, села);

— від органів місцевого самоврядування регіонального рівня.

Висунення кандидатів у регіоні пропонується здійснювати відповідно: Прем'єр-міністром України, зборами голів територіальних громад, а також депутатами Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних рад, міських (міст-регіонів) рад на своїх пленарних засіданнях.

Від кожної з категорій кандидатів від регіону обирається тільки один депутат до Ради Регіонів.

Здійснювати свої повноваження депутати Ради Регіонів можуть на непостійній основі шляхом участі у роботі сесій Ради Регіонів. На цей час вони звільняються від виконання інших обов'язків.

Пленарні засідання (сесії) Ради Регіонів проводяться один раз на місяць (виключаючи канікулярний час). Тривалість сесій доцільно обмежити, наприклад, не більше 1/4 кількості робочих днів у місяці.

Позачергові засідання можуть бути скликані Головою Ради Регіонів або на вимогу 1/3 обраного складу палати.

Рішення Ради Регіонів приймаються не менш як половиною голосів від конституційного складу Ради виключно на її пленарних засіданнях шляхом голосування. Доцільно обмежити можливість утворення в Раді Регіонів фракцій.

Рада Регіонів зі свого складу обирає та відкликає Голову Ради Регіонів (спікера), двох його заступників (віце-спікерів), які працюють на непостійній основі.

(варіант: Голова Ради Регіонів, два його заступники працюють на постійній основі і обираються Радою Регіонів з числа громадян України (не депутатів палати), які в минулому, як правило, займали посади Президента України, Голови Верховної Ради чи Прем'єр-міністра України.)

Голова, його заступники мають право (у другому варіанті — не мають права) вирішального голосу.

Голова веде пленарні засідання Ради Регіонів, підписує акти, прийняті Радою Регіонів, представляє Раду Регіонів у зносинах з іншими органами державної влади України та органами влади інших держав.

Доцільно передбачити, щоб повноваження депутата Ради Регіонів могли бути припинені у разі його відкликання.

При цьому необхідно передбачити процедуру, за якої рішення про відкликання депутата вважається прийнятим, якщо за нього проголосує не менше 2/3 від складу відповідного представницького органу місцевого самоврядування регіонального рівня, який обрав цього депутата.

Підставами для відкликання можуть бути:

— порушення вимог щодо обрання депутата Ради Регіонів;

— відмова депутата від участі в роботі Ради Регіонів протягом визначеного терміну;

— незадовільна робота у Раді Регіонів.

Повноваження палат парламенту мають формуватися шляхом перерозподілу нині чинних повноважень Верховної Ради України.

До основних **повноважень Ради Регіонів** пропонується віднести:

1) схвалення законів (несхвалення закону означає накладання вето);

2) затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій Збройних сил України, Служби безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України;

3) схвалення рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів Збройних сил України до іншої держави чи про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України;

4) затвердження протягом двох днів з моменту звернення Президента України указів про введення військового чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію, про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

5) схвалення загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля;

6) надання згоди на призначення Президентом України Генерального прокурора України, висловлення недовіри Генеральному прокуророві України, що має наслідком його відставку з посади;

7) надання згоди на призначення Президентом України голови Національного банку України, голови Антимонопольного комітету України, голови Фонду державного майна України, голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України;

8) призначення третини складу Конституційного Суду України;

9) обрання суддів;

10) призначення на посаду та припинення повноважень членів (варіант: половини складу) Центральної виборчої комісії за поданням Президента України;

11) призначення третини складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення;

12) призначення чергових та позачергових виборів до органів місцевого самоврядування;

13) утворення і ліквідація районів, установлення і зміна меж районів та міст, віднесення населених пунктів до категорії міст, найменування і перейменування населених пунктів та районів;

14) призначення на посаду та звільнення з посади керівника апарату Ради Регіонів, затвердження кошторису Ради Регіонів та структури її апарату;

15) обрання Голови Ради Регіонів (спікера), його двох заступників (віце-спікерів).

На **спільних засіданнях палат** Верховної Ради України могли б розглядатися такі питання:

1) заслуховування щорічних та позачергових послань Президента України про внутрішнє і зовнішнє становище України;

2) заслуховування щорічних доповідей Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні;

3) внесення змін до Конституції в межах і порядку, передбаченому розділом XIII Конституції України;

4) оголошення за поданням Президента України стану війни і укладання миру, схвалення рішення Президента України про використання Збройних Сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України;

5) визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики;

6) призначення всеукраїнського референдуму з питань, визначених статтею 73 Конституції України;

7) надання згоди на призначення Президентом України Прем'єр-міністра України.

2) Організація виконавчої влади

Система органів виконавчої влади формується Президентом України. Вищим органом у системі виконавчої влади є Кабінет Міністрів України.

Формування Кабінету Міністрів України:

— Прем'єр-міністр України призначається Президентом України за погодженням з Народною Радою;

— члени Кабінету Міністрів призначаються Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України. Керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів, призначаються Прем'єр-міністром України рішенням Кабінету Міністрів, якщо інше не передбачено Конституцією України.

Необхідно посилити самостійність уряду і передати йому всю відповідальність за здійснення виконавчої влади. Необхідно розширити участь Кабінету Міністрів у законодавчому процесі, чітко визначивши перелік питань, підготовка проектів законів з яких покладається на нього.

У структурі центральних органів державної влади має бути створений **позавідомчий орган (Національна агенція з питань регіональної політики),** на який покладатимуться функції з організаційного забезпечення реалізації державної регіональної політики. Керівник цього органу призначається на посаду Президентом України за згодою Ради Регіонів.

3) У системі **органів судової влади** мають бути створені спеціалізовані адміністративні суди.

4) Для забезпечення належного балансу різних гілок влади доцільно передбачити такі елементи системи «стримувань та противаг» (взаємних контрольних повноважень парламенту та Президента України):

— Народна Рада стосовно до Президента України наділяється правом запиту, може ставити питання щодо позачергової доповіді Президента на засіданні палати або спільному засіданні обох палат, ініціювати процедуру імпічменту;

— Рада Регіонів стосовно до Президента України наділяється правом вирішувати питання про звинувачення Президента України в ході процедури імпічменту;

— Президент України, в свою чергу:

а) наділяється правом розпуску Народної Ради, якщо протягом тридцяти днів однієї чергової сесії не можуть розпочатися її пленарні засідання, або коли вона не затверджує Державний бюджет України у визначений Конституцією України термін, а також якщо вона не дає згоди на призначення Прем'єр-міністра України, відхиливши підряд три запропоновані Президентом України кандидатури;

б) підписує закони, прийняті парламентом або накладає на них вето.

4.3. Організація влади на регіональному рівні

1) Реформування державної влади на регіональному рівні

Доцільно змінити систему та статус місцевих державних адміністрацій — вони виводяться із системи органів виконавчої влади, підпорядковуються безпосередньо Президентові України і виконують функції адміністративного контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, загального нагляду за законністю діяльності підприємств, установ та організацій. Голова державної адміністрації (префект регіону) призначається Президентом України.

У разі порушення органами місцевого самоврядування законів України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України — голові державної адміністрації має бути надане право призупинення дії відповідних актів з одночасним оскарженням їх до суду.

Крім адміністративного контролю, префект у разі настання надзвичайних ситуацій здійснює координацію діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

2) Організація місцевого самоврядування на регіональному рівні (регіонального самоврядування)

Розвиток регіонального рівня місцевого самоврядування передбачає формування відповідних органів регіонального самоврядування, законодавчого визначення їх функцій та компетенції.

Так, пропонується змінити порядок формування та функції обласної ради:

1) обласну раду мають обирати жителі області на основі **рівного виборчого права** згідно з мажоритарною системою за одномандатними округами (варіант: згідно з мажоритарно-пропорційною системою — половина депутатів ради області обирається за одномандатними округами, половина — за обласними партійними списками);

2) потрібно істотно розширити її повноваження, віднести до компетенції обласної ради всі питання регіонального управління, значну частину яких сьогодні вирішують місцеві державні адміністрації.

Необхідно уточнити статус **голови обласної ради**. Доцільно, залишивши існуючий порядок обрання голови, розширити його повноваження, поклавши на нього функції представництва регіону.

Обласна рада має утворювати **виконавчий орган** регіонального самоврядування, який очолює голова виконавчого органу, що призначається радою за погодженням з Кабінетом Міністрів України. На цей орган покладається реалізація самоврядних та делегованих повноважень з вирішення питань регіонального значення.

Доцільно передбачити, щоб на голову виконавчого органу регіонального самоврядування були покладені функції уповноваженого Кабінету Міністрів України в регіоні, що має посилити його відповідальність за здійснення делегованих повноважень. При цьому у разі неналежного виконання делегованих повноважень Кабінет Міністрів України звільняє уповноваженого Кабінету Міністрів України в регіоні, що призводить до припинення повноважень голови виконавчого органу регіонального самоврядування.

Закон має передбачити випадки, в яких повноваження органів і посадових осіб регіонального самоврядування припиняються достроково Президентом України за поданням голови державної адміністрації та на підставі рішення суду.

4.4. Організація влади на середньому та первинному рівнях

1) Організація державного управління на середньому рівні

В районі, міському окрузі, районі у місті створюються та функціонують місцеві органи державної влади —суди, прокуратура, місцеві органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

З метою оптимізації системи місцевих органів державної влади можуть бути створені відповідні міжрайонні (міжокружні) органи.

Реформування системи територіальної організації влади в Україні передбачає ліквідацію районних державних адміністрацій (функції останніх передаються відповідним органам місцевого самоврядування і, частково, державним адміністраціям, які функціонуватимуть на регіональному рівні). При цьому можуть бути створені районні та окружні департаменти державної адміністрації (субпрефектури), які здійснюють адміністративний нагляд за діяльністю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій на території району, міського округу, району у місті.

2) Організація місцевого самоврядування в районі

В районі функціонує районна рада та її виконавчі органи.

При цьому пропонується змінити порядок формування та функції районної ради:

1) районну раду обирати жителями району на основі **рівного виборчого права** згідно з мажоритарною системою за одномандатними округами;

2) **істотно розширити її повноваження:** віднести до компетенції районної ради вирішення у спільних інтересах територіальних громад району питань місцевого значення, значну частину яких сьогодні вирішують районні державні адміністрації, і вирішення яких безпосередньо територіальними громадами не може бути належним чином матеріально та фінансово забезпечено.

Районна рада має утворювати виконавчий орган, керівник якого призначається районною радою.

3) Організація місцевого самоврядування в міському окрузі та інших самоврядних адміністративно-територіальних одиницях

В системі місцевого самоврядування міського округу та інших самоврядних адміністративно-територіальних одиниць обираються або призначаються такі органи та посадові особи місцевого самоврядування:

Представницький орган місцевого самоврядування — міська (міського округу) рада, рада іншої самоврядної адміністративно-територіальної одиниці, яка здійснює представницьку, нормотворчу, установчу і контрольну функції в межах відповідної самоврядної адміністративно-територіальної одиниці. Депутати представницького органу місцевого самоврядування обираються територіальною громадою згідно з мажоритарною системою за одномандатними округами.

Повноваження представницького органу місцевого самоврядування можуть бути припинені достроково територіальною громадою та Президентом України у випадках, передбачених законом.

Голова самоврядної адміністративно-територіальної одиниці — посадова особа місцевого самоврядування, яка обирається територіальною громадою. Голова місцевого самоврядування здійснює три основні функції:

— представляє територіальну громаду у відносинах з органами, організаціями, установами та підприємствами;

— самостійно визначає персональний склад виконавчого органу місцевого самоврядування та керує його роботою;

— головує на засіданнях представницького органу місцевого самоврядування.

Голова самоврядної адміністративно-територіальної одиниці може обиратися депутатом обласної або районної ради.

Повноваження голови самоврядної адміністративно-територіальної одиниці можуть бути припинені достроково територіальною громадою та Президентом України у випадках, передбачених законом.

Виконавчий орган місцевого самоврядування. Виконавчий орган місцевого самоврядування створюється за рішенням відповідної ради. Кількісний склад та структура виконавчого органу місцевого самоврядування визначається радою, а його персональний склад —самостійно головою місцевого самоврядування. У разі, коли рада не приймає рішення про створення виконавчого органу, його функції здійснює голова самоврядної адміністративно-територіальної одиниці одноосібно.

За рішенням представницького органу місцевого самоврядування можуть бути створені **територіальні департаменти виконавчого органу місцевого самоврядування.**

Виконавчий орган безпосередньо здійснює або організує виконання самоврядних та делегованих повноважень.

4.5. Функції та повноваження рівнів та органів влади

Розподіл повноважень між загальнодержавним, регіональним, середнім і первинним рівнями влади має відбуватися на основі принципу субсидіарності.

Для кожного рівня влади законом встановлюється перелік повноважень, які не можуть бути вилучені або делеговані до іншого рівня влади.

Детальне законодавче визначення повноважень кожного рівня та органу влади має бути здійснено парламентом України після затвердження цієї Концепції Президентом України на основі дотримання спеціальної процедури узгодження між рівнями та органами влади.

На регіональному і середньому рівнях органи державної влади мають здійснювати лише загальнодержавні функції або такі функції, які не можуть самостійно здійснювати органи місцевого самоврядування.

Всі інші повноваження згідно з принципом субсидіарності мають бути віднесені до компетенції органів місцевого самоврядування відповідного рівня.

Так, до компетенції органів місцевого самоврядування **регіонального рівня** повинні бути віднесені всі питання, які вони вирішують у спільних інтересах територіальних громад регіону і які не можуть ефективно здійснюватися на інших територіальних рівнях управління.

За органами місцевого самоврядування **середнього рівня** (район, міський округ) мають бути закріплені всі питання, що мають місцеве значення, не можуть ефективно здійснюватися на первинному рівні управління і не віднесені законом до компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування регіонального рівня.

До сфери компетенції **первинного рівня** доцільно віднести всі питання місцевого значення, які можуть бути ефективно вирішені територіальною громадою (безпосередньо або через діяльність відповідних органів та посадових осіб місцевого самоврядування).

Не повинно допускатися дублювання повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також між органами місцевого самоврядування різних територіальних рівнів.

У межах власних повноважень органи місцевого самоврядування різних територіальних рівнів діють самостійно, незалежно від органів державної влади, а також органів місцевого самоврядування іншого територіального рівня.

Як приклад орієнтовний розподіл основних повноважень між різними територіальними рівнями місцевого самоврядування запропоновано в таблиці додатку 1.

Розділ 5. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування

Реальність місцевого самоврядування визначається насамперед матеріальними і фінансовими ресурсами, якими володіють та розпоряджаються територіальні громади та які в сукупності становлять матеріальну і фінансову основу місцевого самоврядування.

5.1. Комунальна власність

Провідне місце в структурі матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування займає комунальна власність, яка повинна існувати у формі регіональної, районної та місцевої комунальної власності.

Перелік об'єктів комунальної власності встановлює відповідно до закону відповідний представницький орган.

В структурі регіональної, районної та місцевої комунальної власності мають бути передбачені законом об'єкти виключного права комунальної власності.

При цьому до об'єктів виключного права регіональної та районної власності доцільно віднести рухоме і нерухоме майно, інші об'єкти права регіональної та районної власності, які мають важливе значення для життєзабезпечення регіону або району в цілому, чи для задоволення спільних потреб територіальних громад регіону або району і, відповідно до закону, не можуть бути відчужені у будь-якій формі, зокрема:

— землі загального користування жителів регіону, району (природно-заповідного фонду регіонального значення, лісопаркові зони, ліси, місця знешкодження та утилізації відходів загальнорегіонального, загальнорайонного значення); землі, що використовуються для забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування регіонального, районного рівня, а також земельні ділянки, на яких розміщені об'єкти регіональної, районної власності;

— інші об'єкти, що їх перелік встановлює відповідний представницький орган. Відповідно, об'єктами виключного права місцевої комунальної власності мають стати рухоме і нерухоме майно, інші об'єкти права комунальної власності громадського користування, які мають важливе значення для життєзабезпечення територіальної громади, задоволення потреб її членів та для збереження історико-культурних об'єктів, і, відповідно до закону та статуту територіальної громади, не можуть бути відчужені у будь-якій формі, зокрема:

— землі загального користування населених пунктів (майдани, вулиці, проїзди, шляхи, пасовища, сінокоси, набережні, парки, ліси, сквери, бульвари, кладовища, місця знешкодження та утилізації відходів), а також землі, надані для розміщення будівель органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

— землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, що перебувають в комунальній власності;

— пам'ятки історії та архітектури, природні ландшафти та заповідники, що перебувають в комунальній власності;

— інші об'єкти, що їх перелік встановлює територіальна громада або відповідна рада.

Повний перелік об'єктів виключного права комунальної власності може бути встановлено статутом територіальної громади.

Майно, інші об'єкти права регіональної, районної та місцевої комунальної власності можуть використовуватись як з метою надання послуг населенню, так і з метою отримання прибутку. Використання майна, інших об'єктів права регіональної, районної та місцевої комунальної власності з метою отримання прибутку дозволяється лише за умови підпорядкування цілей отримання прибутку завданням надання послуг населенню.

Органам місцевого самоврядування будь-якого рівня має бути заборонено виступати засновниками або учасниками господарських товариств із додатковою відповідальністю, повних товариств, а також командитних товариств (товариств на довірі).

Оперативне управління об'єктами права регіональної, районної та місцевої комунальної власності здійснюють відповідні виконавчі органи місцевого самоврядування або інші уповноважені ними юридичні та фізичні особи.

Організаційні форми оперативного управління об'єктами права регіональної, районної та місцевої комунальної власності визначаються органами місцевого самоврядування відповідного рівня згідно із законом.

Право регіональної, районної та місцевої комунальної власності може бути відчужене лише на законних підставах і за згоди відповідного представницького органу місцевого самоврядування. Відчуження об'єктів права регіональної, районної та місцевої комунальної власності відбувається лише на умовах викупу з компенсацією втрат, які несуть територіальні громади чи обласні, районні асоціації територіальних громад.

5.2. Регіональний, районний, місцевий бюджети та міжбюджетні відносини

У відповідності з розподілом повноважень структура фінансової забезпеченості діяльності органів місцевого самоврядування має включати:

— фінансування видатків на виконання власних повноважень;

— фінансування видатків на виконання делегованих повноважень;

— фінансування видатків, пов'язаних з виконанням соціально-економічних програм розвитку регіонів та місцевих програм соціально-економічного розвитку.

Фінансове забезпечення виконання власних повноважень органів місцевого самоврядування має здійснюватися в основному (або виключно) за рахунок власних доходів місцевого самоврядування.

Доходи і видатки виконання власних повноважень повинні бути збалансованими. Органи місцевого самоврядування планують свої видатки, пов'язані з виконанням власних повноважень, у відповідності з розмірами надходжень від власних доходів. Дефіцит регіонального, районного та місцевого бюджету у частині виконання власних повноважень, як правило, не допускається.

У разі виникнення такого дефіциту органам регіонального, районного та місцевого самоврядування державою має бути гарантовано фінансове забезпечення надання населенню мінімального рівня соціальних послуг, передбаченого власними повноваженнями. Так, у випадках, коли надходження від власних доходів, встановлених за максимальними ставками, не забезпечують покриття видатків на виконання власних повноважень на мінімальному рівні, держава надає цільову субвенцію на виконання власних повноважень.

Держава також має компенсувати втрати доходів бюджетів місцевого самоврядування на фінансування видатків на виконання власних повноважень внаслідок надання пільг, встановлених державою.

Органи місцевого самоврядування можуть об'єднувати на договірних засадах кошти регіональних, районних та місцевих бюджетів, передбачені на виконання власних повноважень з метою фінансування спільних проектів, утримання об'єктів спільної власності територіальних громад тощо.

Фінансове забезпечення виконання делегованих повноважень має здійснюватися на рівні, що дозволить дотримати встановлені державою стандарти. Видатки на виконання делегованих органам місцевого самоврядування повноважень в повному обсязі мають фінансуватися за рахунок надходжень від закріплених за бюджетами місцевого самоврядування загальнодержавних податків та зборів.

Також у повному обсязі має фінансуватися державою здійснення органами місцевого самоврядування міста Києва повноважень, пов'язаних з виконанням столичних функцій.

Доходи і видатки бюджетів місцевого самоврядування на виконання делегованих повноважень, що забезпечують дотримання рівнів відповідних державних стандартів, повинні бути збалансованими. У разі недостатності розрахункового обсягу доходів бюджетів місцевого самоврядування, що спрямовуються на виконання переданих повноважень на рівні відповідних державних стандартів, різниця покривається державою через надання органам місцевого самоврядування трансфертів вирівнювання з Державного бюджету у вигляді дотацій. Відрахування дотацій відбувається в щоденному режимі.

При цьому критерієм збалансування бюджетів місцевого самоврядування різних територіальних рівнів є забезпечення однакового обсягу гарантованих державою соціальних послуг для жителів України незалежно від території проживання.

При здійсненні фінансового вирівнювання регіональних, районних та місцевих бюджетів пропонується застосовувати такі принципи:

1) економічної зацікавленості регіонів-донорів.

При фінансовому вирівнюванні бюджетів місцевого самоврядування дотування з Державного бюджету України здійснювати до рівня, що не перевищує середньої забезпеченості;

2) консолідованої відповідальності за збільшення податкових надходжень.

З цією метою у зведеному бюджеті України доцільно визначати фіксовану частку фінансових ресурсів, які спрямовуються на виконання повноважень місцевого самоврядування (наприклад, в бюджеті 2001 року вже можна було б встановити частку місцевих бюджетів не менше 40% від обсягів зведеного бюджету України). Це сприятиме активізації зусиль органів місцевого самоврядування щодо нарощування податкових надходжень, економічному зростанню кожного регіону;

3) рівних стартових умов.

З цією метою розрахунок видатків на виконання делегованих повноважень органам місцевого самоврядування здійснювати за нормативами бюджетної забезпеченості;

4) стабільності.

Встановлені нормативи доцільно зберігати на термін повноважень органів місцевого самоврядування (4 роки);

5) самодостатності.

Нова система фінансового вирівнювання, особливо при визначенні видатків на фінансування делегованих повноважень, має базуватися на об'єктивних критеріях із застосуванням формульного підходу і з урахуванням державних мінімальних соціальних стандартів, нормативів мінімальної бюджетної забезпеченості, а також із врахуванням економічних, соціальних, кліматичних, екологічних та інших чинників. Особливої уваги заслуговує питання вирівнювання неоднорідності соціальної інфраструктури. Необхідно заборонити штучне дотування бюджетів місцевого самоврядування у випадку, якщо сума дотацій може бути перекрита надходженнями від тих податків, що справляються на відповідній території і віднесені законами України для формування бюджетів місцевого самоврядування.

У зв'язку з цим доцільно при затвердженні Державного бюджету України встановлювати для кожного регіону загальну величину фонду вирівнювання.

Органам місцевого самоврядування можуть делегуватися окремі повноваження органів виконавчої влади або інших органів місцевого самоврядування також і на договірних засадах. Фінансове забезпечення виконання цих делегованих повноважень здійснює орган, що делегує повноваження через передачу коштів цільової субвенції на його виконання відповідному органу місцевого самоврядування.

Для фінансування видатків, пов'язаних з виконанням соціально-економічних програм розвитку регіонів та місцевих програм соціально-економічного розвитку, доцільно утворити окремий державний фонд фінансування регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку. Загальна сума коштів фонду визначається при затвердженні державного бюджету.

Особливістю фінансування проектів соціально-економічного розвитку із відповідного державного фонду є те, що всі проекти фінансуються на пайових умовах.

Розділ 6. Реалізація Концепції

6.1. Механізми та засоби реалізації Концепції

На період реалізації Концепції державної регіональної політики необхідна єдина структура — Центр регіональних реформ (ЦРР), який виконував би організаційну функцію реалізації Концепції. Ця структура має бути підпорядкована Президенту України.

Діяльність всіх суб'єктів державної регіональної політики має бути скоординована ЦРР. Для практичної реалізації співробітництва місцевих та регіональних влад з Президентом України необхідно, щоб керівник ЦРР призначався Президентом України за погодженням з керівниками місцевих та регіональних влад і мав би статус заступника глави Адміністрації Президента. ЦРР повинен складатися з невеликої кількості висококопрофесійних спеціалістів у сфері регіональної політики.

Основними функціями ЦРР повинні стати:

— розробка програм, проектів та планів, спрямованих на реалізацію положень Концепції;

— взаємодія з Верховною Радою України з питань законодавчого забезпечення реалізації Концепції;

— координація діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у справі реалізації положень Концепції;

— організація роботи з роз'яснення населенню основних положень Концепції.

В перспективі передбачається трансформування ЦРР в Національну агенцію з питань регіональної політики.

6.2. Етапи реалізації Концепції

Передбачається, що процес реалізації Концепції охопить такі етапи:

1-й етап (січень 2001 року — квітень 2001 року) розпочинається прийняттям указу Президента України про затвердження Концепції державної регіональної політики. На цьому етапі формується ЦРР і ведеться активна роз'яснювальна робота щодо змісту Концепції.

2-й етап (травень 2001 року — весна 2002 року). Основним завданням другого етапу є створення конституційної та законодавчої бази для проведення державної регіональної політики. На цьому етапі передбачається прийняття Верховною Радою України основних напрямів державної регіональної політики на основі Концепції.

В подальшому розробляється і приймається Верховною Радою України мінімально необхідний пакет законодавчих актів, насамперед поправок до Конституції України (варіант — прийняття поправок до Конституції України всеукраїнським референдумом).

3-й етап починається весною 2002 року. Основним завданням третього етапу є:

— удосконалення системи адміністративно-територіального устрою на місцевому рівні;

— запровадження місцевого самоврядування на різних територіальних рівнях управління (регіональному, середньому та первинному), формування нової системи органів місцевого самоврядування;

— розведення в часі виборів до Народної Ради та місцевих виборів;

— зміна статусу та функцій місцевих державних адміністрацій;

— формування Ради Регіонів та створення Національної агенції регіональної політики;

— формування Кадастру регіональної, районної та місцевої комунальної власності;

— завершення реформування міжбюджетних відносин.

Додаток №1

Таблиця: Орієнтовний розподіл основних повноважень між різними територіальними рівнями місцевого самоврядування

Регіональний (область, Автономна Республіка Крим, місто-регіон)	*Субрегіональний (середній)* (район, міський округ) район у місті*	*Первинний* (низова самоврядна адміністративно-територіальна одиниця)
1. Повноваження у сфері формування органів місцевого самоврядування регіонального рівня.	1. Повноваження у сфері формування органів місцевого самоврядування середнього рівня.	1. Повноваження у сфері формування органів місцевого самоврядування первинного рівня.
2. Повноваження у сфері соціально-економічного розвитку, планування та обліку, бюджету, фінансів, цін: — прийняття програм соціально-економічного та культурного розвитку регіону, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування, що становлять спільний інтерес територіальних громад регіону; — розробка і прийняття регіонального бюджету; — розробка пропозицій щодо консолідації коштів місцевих бюджетів на виконання регіональних програм; — встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів щодо оплати побутових, комунальних, транспортних та інших послуг, які надаються підприємствами та організаціями регіональної комунальної власності.	2. Повноваження у сфері соціально-економічного розвитку, планування та обліку, бюджету, фінансів, цін: — прийняття районних програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування, що становлять спільний інтерес територіальних громад району; — розробка і прийняття районного бюджету; — розробка пропозицій щодо консолідації коштів місцевих бюджетів на виконання районних програм; — встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів щодо оплати побутових, комунальних, транспортних та інших послуг, які надаються підприємствами та організаціями районної комунальної власності; — здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів; — реєстрація права власності на об'єкти нерухомого майна, житлового, нежитлового фондів, реєстрація та облік суб'єктів підприємницької діяльності; — статистичний облік громадян, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.	2. Повноваження у сфері соціально-економічного розвитку, планування та обліку, бюджету, фінансів, цін: — прийняття місцевих програм соціально-економічного та культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування; подання до районних, обласних рад необхідних показників та внесення пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей; — розробка і прийняття місцевого бюджету; — встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів щодо оплати побутових, комунальних, транспортних та інших послуг, які надаються підприємствами та організаціями комунальної власності відповідної територіальної громади; погодження в установленому порядку цих питань з підприємствами, установами та організаціями, які не належать до комунальної власності; — встановлення місцевих податків та зборів; — облік громадян, які проживають на території самоврядної адміністративно-територіальної одиниці.
3. Повноваження щодо управління регіональною комунальною власністю: — управління майном, що перебуває у регіональній комунальній власності; — визначення порядку та умов відчуження регіонального комунального майна, прийняття програм приватизації, визначення переліку об'єктів регіональної комунальної власності, які не підлягають приватизації; — заслуховування звітів про роботу керівників підприємств, установ та організацій регіональної комунальної власності; — погодження в установленому порядку кандидатур для призначення на посаду керівників органів виконавчої влади регіонального рівня управління.	3. Повноваження щодо управління районною комунальною власністю: — управління майном, що перебуває у районній комунальній власності; — визначення порядку та умов відчуження районного комунального майна, прийняття програм приватизації, визначення переліку об'єктів районної комунальної власності, які не підлягають приватизації; — заслуховування звітів про роботу керівників підприємств, установ та організацій районної комунальної власності; — погодження в установленому порядку кандидатур для призначення на посаду керівників органів виконавчої влади середнього рівня управління.	3. Повноваження щодо управління місцевою комунальною власністю: — управління майном, що належить до місцевої комунальної власності; — визначення порядку та умов відчуження комунального майна, прийняття місцевих програм приватизації, визначення переліку об'єктів місцевої комунальної власності, які не підлягають приватизації; — заслуховування звітів про роботу керівників підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад; — погодження в установленому порядку кандидатур для призначення на посаду керівників підприємств, установ та організацій, розташованих на території самоврядної адміністративно-територіальної одиниці, які перебувають у держав-

		ній власності, районній та регіональній комунальній власності.
4. Повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту, зв'язку і будівництва: — управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у регіональній комунальній власності, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню; — забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до регіональної комунальної власності паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; — вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження екологічно небезпечних промислових відходів; — затвердження маршрутів і графіків руху пасажирського транспорту регіонального значення незалежно від форм власності; — будівництво та експлуатація доріг регіонального значення.	4. Повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту, зв'язку і будівництва: — управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у районній комунальній власності, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню; — забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до районної комунальної власності паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; — вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження промислових відходів; — здійснення контролю за якістю питної води на відповідній території; — затвердження маршрутів і графіків руху пасажирського транспорту районного значення незалежно від форм власності; — облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; — здійснення відповідно до законодавства контролю за належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку; за технічним станом, використанням та утриманням інших об'єктів нерухомого майна усіх форм власності; прийняття рішень про скасування дозволу на експлуатацію вищезгаданих об'єктів у разі порушення екологічних, санітарних правил, інших вимог законодавства; — здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів; — здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів; — прийняття в експлуатацію закінчених побудованих об'єктів у порядку, встановленому законодавством; організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів; — зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації і проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоду навколишньому природному середовищу; — організація охорони, реставрації та використання пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових садибних комплексів, природних заповідників; вирішення відповідно до законодавства спорів з питань містобудування.	4. Повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту, зв'язку і будівництва: — управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у місцевій комунальній власності, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню; — забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до місцевої комунальної власності паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; — вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів; — вирішення питань водопостачання, відведення та очищення стічних вод; — затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту незалежно від форм власності; — сприяння розширенню житлового будівництва, надання громадянам, які мають потребу в житлі, допомоги в будівництві житла, в отриманні кредитів, у тому числі пільгових, та субсидій для будівництва чи придбання житла; надання допомоги власникам квартир (будинків) в їх обслуговуванні та ремонті; сприяння створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, реєстрація таких об'єднань; — реєстрація житлово-будівельних і гаражних кооперативів; прийняття рішень про організацію стоянок автомобільного транспорту, здійснення контролю за їх діяльністю відповідно до закону; — організація благоустрою населених пунктів; здійснення контролю за станом благоустрою виробничих територій, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян; — забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорони; — визначення у встановленому законодавством порядку території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією; — затвердження відповідних місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації; встановлення на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність; надання відповідно до законодавства дозволу на спорудження об'єктів містобудування незалежно від форм власності; — влаштування доріг, проїздів в межах самоврядної адміністративно-територіальної одиниці.
5. Повноваження у соціальній сфері (освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт): — управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які є об'єктами регіональної комунальної власності або передані до її складу, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; — вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у школах-інтернатах, дитячих будинках, у тому числі сімейного типу, професійно-технічних закладах освіти та утримання за рахунок держави осіб, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку і не можуть навчатися в масових навчальних закладах, у спеціальних навчальних закладах; про надання громадянам пільг на утримання дітей у школах-інтернатах, інтернатах при школах; — реєстрація відповідно до законодавства статутів (положень) розташованих на відповідній території закладів охорони здоров'я, навчально-виховних, культурно-освітніх, фізкультурно-оздоровчих закладів незалежно від форм власності; — внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я.	5. Повноваження у соціальній сфері (освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт): — управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які є об'єктами районної комунальної власності або передані до її складу, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; — забезпечення здобуття неповнолітніми повної загальної середньої освіти; — забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти і медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі освітніх і лікувальних закладів усіх форм власності, фізичної культури і спорту, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів; — забезпечення регулярного безкоштовного підвезення до місця навчання і додому школярів; — забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення.	5. Повноваження у соціальній сфері (освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт): — управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які є об'єктами місцевої комунальної власності або передані до її складу, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; — організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм; — сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій, молодіжних підліткових закладів за місцем проживання, незалежно від форми власності; — створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку; — організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку; — створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел.
6. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища: — затвердження регіональних програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних програм охорони довкілля; — здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів; — погодження питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення.	6. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища: — затвердження районних програм охорони довкілля, участь у підготовці регіональних програм охорони довкілля; — реєстрація суб'єктів права власності на землю; видача документів, що посвідчують право власності на землю; — визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; — організація і ведення земельно-кадастрової документації.	6. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища: — затвердження місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці районних і регіональних програм охорони довкілля; — реєстрація права користування землею і договорів на оренду землі; видача документів, що посвідчують право користування землею; — встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, справляння плати за землю; — встановлення платежів за користування комунальними мережами відповідних населених пунктів.
7. Повноваження у сфері соціального захисту населення: — прийняття регіональних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання; — здійснення контролю за поданням відповідно до закону підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності відомостей про наявність вільних робочих місць (посад); — організація інформування населення про потребу підприємств, установ та організацій усіх форм власності у працівниках; — бронювання в порядку, встановленому законом, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності робочих місць, призначених для працевлаштування осіб, які відповідно до законодавства потребують соціального захисту і не спроможні конкурувати на ринку праці, визначення нормативів таких робочих місць; прийняття рішень про створення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних робочих місць для осіб з обмеженою працездатністю, організація професійної підготовки цих осіб; погодження проведення ліквідації таких робочих місць; — вирішення питань про надання неповнолітнім, студентам, пенсіонерам та інвалідам права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах; — державна реєстрація місцевих благодійних організацій і фондів, інших неприбуткових організацій.	7. Повноваження у сфері соціального захисту населення: — прийняття та організація виконання районних територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття; — організація їх виконання, забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов інвалідів, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, влаштування в будинки інвалідів і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому, дітей, що залишилися без піклування батьків, на виховання в сім'ї громадян; — організація для малозабезпечених громадян похилого віку, інвалідів будинків-інтернатів, побутового обслуговування, продажу товарів у спеціальних магазинах і відділах за соціально доступними цінами, а також безоплатного харчування; — вирішення відповідно до законодавства питань про надання пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства і дитинства; вирішення у встановленому законодавством порядку питань опіки і піклування; — надання відповідно до законодавства одноразової допомоги громадянам, які постраждали від стихійного лиха; — встановлення відповідно до законодавства розмірів і порядку виплати щомісячної допомоги особам, які здійснюють догляд за самотніми громадянами, які за висновком медичних закладів потребують постійного стороннього догляду.	7. Повноваження у сфері соціального захисту населення: — прийняття та організація виконання місцевих територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання; — встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення; — вирішення питань про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; надання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством; — облік громадян, що потребують соціального захисту, надання допомоги людям похилого віку, інвалідам тощо; — вирішення відповідно до законодавства питань про надання допомоги інвалідам, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби) або відставку, інвалідам з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних житлових будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва.
8. Інші повноваження: — розробка пропозицій щодо створення нових самоврядних адміністративно-територіальних одиниць на території регіону, зміни адміністративних меж існуючих одиниць; — сприяння організації призову громадян на строкову військову та альтернативну (невійськову) службу, а також їх мобілізації, підготовці молоді до служби в Збройних Силах України, організації навчальних (перевірочних) та спеціальних військових зборів; забезпечення доведення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення наказу військового комісара про оголошення мобілізації; — організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою та цивільною обороною, на відповідній території; — здійснення заходів щодо військово-патріотичного виховання населення.	8. Інші повноваження: — забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян; створення муніципальної міліції, здійснення матеріально-технічного забезпечення її діяльності; — розгляд справ про адміністративні правопорушення, утворення адміністративних комісій та комісій з питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності; — забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян, здійснення контролю за станом цієї роботи на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності; — утворення комісії у справах неповнолітніх та спостережної комісії, спрямування їх діяльності; — організація протипожежної безпеки; — розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання; утворення адміністративних комісій та комісій з питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності.	8. Інші повноваження: — сприяння в організації охорони громадського порядку та громадської безпеки, організації протипожежної безпеки, створення добровільних дружин; — вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням військовим частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил України службових приміщень і житлової площі, інших об'єктів, комунально-побутових послуг; здійснення контролю за їх використанням, наданням послуг; — забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян, здійснення контролю за станом цієї роботи на підприємствах, в установах та організаціях місцевої комунальної власності; — вчинення нотаріальних дій з питань, віднесених законом до їх відання, реєстрація актів громадянського стану; — найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд місцевого значення, розташованих в межах відповідної самоврядної адміністративно-територіальної одиниці.

Примітка:
1. Перелік основних повноважень взято із Закону «Про місцеве самоврядування в Україні».
2. * Обсяг і межі повноважень районних у містах рад та їх виконавчих органів у разі їх утворення визначаються відповідними міськими радами за узгодженням з районними у містах радами з урахуванням загальноміських інтересів та колективних потреб жителів відповідних районів у містах.

«Пенсіонери не були б упевнені за своє життя»

Україна хоче менше грошей для примусових працівників. Бідність в Україні не вписується в жодні західні масштаби. Старі люди отримують тут пенсію, що відповідає 30 маркам, і примудряються на них якось вижити. Серед них є 5 осіб, які вже тепер могли б отримати по 10 тисяч марок, але Україна від них відмовилася.

Навесні з ініціативи обер-бургомістра Дармштадта Петера Бенца було вирішено виплатити по 10 тисяч марок усім колишнім примусовим працівникам, зайнятим у комунальному господарстві міста під час другої світової війни, незалежно від того, з яких країн їх було вивезено, а не тільки зі Східної Європи. Збори магістрату одностайно і підтримали, і затвердили цю ініціативу. Дармштадт став одним із перших міст, що виявили добру волю до жертв нацизму.

За наполегливою рекомендацією Посольства Німеччини в Україні Дармштадту було запропоновано співробітничати в цьому питанні з національним фондом «Взаєморозуміння та примирення», як з єдиною організацією, що за українським законодавством має право на розподіл коштів німецької гуманітарної допомоги жертвам нацизму. Так і вчинили, зробивши запит про кількість нині живих примусових працівників, колись зайнятих у Дармштадті. Їх було п'ятеро. Співробітник посольства передав у фонд звістку про намір Дармштадта розрахуватися з цими людьми. На що отримав відповідь, що по 10 тисяч марок кожному — це занадто багато. І висунув зустрічну пропозицію: платити по 1200 марок. Фонд обгрунтував своє рішення тим, що, по-перше, така велика сума може викликати заздрість у сусідів колишніх примусових працівників, а по-друге, в такому разі можливе їх пограбування. Тому вони не можуть бути впевнені за своє життя. За словами представника фонду, не варто надто завантажувати цих старих людей, створювати їм додаткові проблеми і сварити із суспільством. Фонд готовий передати гроші отримувачам, але не більше як по 1200 марок кожному, і відмовився повідомляти їхні адреси Дармштадту, який хоче хай навіть за присутності представників фонду, але передати гроші колишнім примусовим працівникам з рук у руки. Таке рішення магістрату міста.

Цинічний аргумент українського фонду мало того, що малопереконливий, він ще й свідчить про архаїчний стан суспільства в цій країні колишньої радянської імперії. Як переконати український фонд, що ці гроші належать не чиновникам, котрі не мають права ними розпоряджатися, а пенсіонерам, у яких колись нелюдський нацистський режим украв молодість, забрав здоров'я? Вони повинні отримати належні їм 10 тисяч, навіть якщо їхнім сусідам це не сподобається. Виграш у лото також викликає заздрість оточуючих, але це ще не причина, щоб той, хто виграв гроші, не отримав їх. Сума не така велика, щоб оплатити нелюдські страждання, які випали на долю цих людей. Та й хто має право вирішувати, чи готовий за характером український пенсіонер для повного гаманця?

І все-таки, хоч би як ця ситуація вражала уяву своєю абсурдністю, без українського національного фонду «Взаєморозуміння та примирення» Дармштадт у своєму прагненні виплатити компенсації колишнім примусовим працівникам не може рухатися далі. А переговори з ним зайшли у глухий кут.

Крім того, український фонд створив Дармштадту ще одну проблему: місто хоче виплатити по 10 тисяч марок усім тим, хто примусово працював у його комунальному господарстві під час другої світової війни. Як тепер бути з 7 бельгійцями, 5 французами та 2 голландцями, яких удалося розшукати — теж платити їм по 1200 марок? Адже суми виплат мають бути однакові для всіх...

Клаус ШТААТ.
«Darmstadter Echo», 21 жовтня 2000.

(Публікується зі скороченнями.)

ВІД РЕДАКЦІЇ.

«Голос України» звернувся до фонду "Взаєморозуміння та примирення" з проханням прояснити ситуацію. Голова правління цієї високоповажної організації надіслав факсово копії відповіді бургомістрові Дармштадта, де, зокрема, зазначено: «Із більш як 650 тисяч зареєстрованих у базі даних Українського національного фонду примусових робітників майже 320 осіб працювали в місті Дармштадт. Будемо раді, якщо не тільки примусові працівники, які трудилися в мерії, а й усі колишні примусові робітники міста Дармштадта з України зможуть гідно оцінити жест Вашої доброї волі, що послужить символом примирення між нашими народами».

Як бачимо, ні про адреси, імена колишніх підневільних працівників у відповіді не йдеться. Немає у відповіді за підписом пана Лушникова і заперечень щодо виплати окремим особам. То звідки несприйняття позицій і чому так різко реагують сторони на здавалося б цілком нормальний розвиток подій? Можливо, причина в мовному бар'єрі чи є ще щось?

Треба ще додати, що Дармштадт, поки тривають ці цікаві переговори з українським фондом, ось уже кілька місяців обговорює, як він прийматиме дорогих гостей. Адже крім виплат вони всі отримають запрошення відвідати це місто. Йдеться про програму, яку запропонують колись рабам, а нині найбажанішим гостям. Хтось сперечається, чи не краще їх приймати в родинах, аніж у готелях — адже саме так мешканці міста хочуть підкреслити свою повагу до цих людей. Тепер ось з'явився головний біль — проблема з українським фондом. Цікаво, чи знають колишні примусові робітники, які працювали в комунальному господарстві Дармштадта, про належні їм суми виплат?

Навесні я побувала в Ганновері, куди місцева організація антифашистів запросила колишніх примусових працівників, зокрема з України. Я познайомилася з людьми похилого віку і запитала, чи не знають вони когось із тих, хто працював у Дармштадті, розповівши про ініціативу цього міста. Колишній остарбайтер, котрий попросив не називати його прізвища, сказав, що за розпорядженням київського фонду обласним організаціям заборонено давати будь-яку інформацію, а особливо — кореспондентові "Голосу України" в Німеччині. І що всі інтерв'ю з обер-бургомістром та обіцянками виплатити гроші — не варта уваги нісенітниця. Я запитала, чи не може він надіслати мені це розпорядження. — Зрозумійте мене, — сказав він, — я не можу цього зробити, але ви можете звернутися до нашого голови. Я передам йому ваше прохання, і він начебто зі службового обов'язку розповість про це розпорядження, адже це не державна таємниця.

Я зателефонувала голові обласного фонду. — Це брехня, — по-військовому відрубав голос у слухавці. — Ви отримали дезінформацію!

Адвокат Петер-Йохен Крузе, який веде справи українських остарбайтерів у німецьких судах, отримав відповіді на запити з обласних центрів з посиланням на заборону фонду з Києва. І в цих листах люди також просили не називати їхніх прізвищ. Тому я й не називаю ні імен, ні назв обласних центрів. І зрозуміти цих людей, які бояться не отримати навіть той мізер, що їм перепаде, я можу. Але й уявити себе залежною від ось такого фонду попсправжньому страшно...

В німецьких газетах і раніше писали про зловживання з компенсаційними виплатами в Україні, а після арешту колишнього шефа Градобанку Жердицького люди просто вражені цинізмом, з яким ці гроші було вкрадено. Проте український фонд створено з метою допомоги колишнім остарбайтерам, то чи варто йому, фондові, ображатися на німців, якщо вони після цих скандалів міряють усіх на один копил? Мені також, буває, після чергової скандальної публікації в пресі навіть найкращі знайомі кажуть: «Ось, ви знову вкрали!».

Голова правління фонду Ігор Лушніков дуже своєрідно відреагував на мої публікації у «Голосі України», надіславши листа, в якому повідомляє, що в моїх матеріалах з Німеччини «перекручено інформацію з умисно неправильно розставленими акцентами, безпідставним нагнітанням негативу, яка не тільки дезінформує населення, а й шкодить здоров'ю людей». Ігор Миколайович шукає пояснення в діагнозі цій моїй «поганості»: він хоче вірити, що причина цього в звичайному незнанні фактажу, а не в небажанні встановити істину чи, можливо, в бажанні її замовчати.

Як установлюватимемо істину? Кажуть, що рішення німецького фонду «Пам'ять, відповідальність, майбутнє» про поетапну виплату компенсацій пов'язано з нестачею грошей дл остарбайтерів. Треба сказати поетапні виплати пов'язані з однією причиною: в Україні крадуть. Або намагаються розпорядитися чужими коштами на свій розсуд. Тому й постало питання про поетапні виплати. Тобто компенсаційні гроші видаватимуть частинами. І екстрене рішення уряду бундесреспубліки, про яке повідомив останній випуск журналу «Шпігель»: виплати в Україну жорстко контролюватиме німецька сторона і їх здійснюватимуть щомісяця на пред'явника іменних списків. Берлін тепер хоче передавати гроші з рук у руки. У разі якихось нестикувань чи зловживань співробітництво з фондом «Взаєморозуміння та примирення» може бути припинено.

А тим часом у Ганновері триває слідство у справі Віктора Жердицького, який перебуває під підозрою у зловживанні німецькими компенсаційним грошима — розкраданні 86 мільйонів марок, що він сам заперечує. У Жердицького в Німеччині зареєстровані не лише великий рахунок у банку, а й земельна ділянка. Сліди ведуть також у Люксембург та на декілька островів з маловідомими назвами. Про такі «дрібниці», як автомобіль класу «люкс» і мови немає. Міністр юстиції землі Нижня Саксонія (Ганновер) Вольф Вебер заявив: «Ми зробимо все, щоб Україна отримала назад украдені мільйони».

Валентина ПИСАНСЬКА.

Франкфурт-на-Майні.

Спорт

Крамник — чотирнадцятий на троні

■ *Шахи*

В Лондоні завершився матч за звання чемпіона світу. 25-річний росіянин Володимир Крамник переміг свого співвітчизника Гаррі Каспарова, який володів шаховою короною упродовж 15 років, і став чотирнадцятим чемпіоном світу в історії шахів.

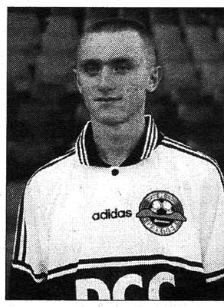
Воробей «розлітався»!

■ **Футбол**

Хорошими бомбардирськими якостями в національному чемпіонаті відзначається форвард донецького «Шахтаря» і національної збірної Андрій Воробей. Він попереду в змаганні канонірів з одинадцятьма м'ячами. Але і в кубкових звитягах донеччан велика заслуга Андрія. У Кривому Розі Воробей чотири рази(!) влучив у ворота «Кривбасу».

Кубок країни. 1/4 фіналу. «Кривбас» (Кривий Ріг) — «Шахтар» (Донецьк). 1:5. Мізін, 35 — Воробей, 72, 97, 103, 118, Аліуце, 113. На 114-й хв. з поля вилучено Грановського («К»). **«Спартак» (Суми) — ЦСКА (Київ). 1:4.** Охрименко, 27, з пенальті — Волосянко, 13, Богач, 30, у власні ворота, Поліщук, 43, Косирін, 82. **«Металург» (Донецьк) — «Металург» (Маріуполь). 0:2.** Бабич, 75, Гончаренко, 90. **«Дніпро» (Дніпропетровськ) — ФК «Львів». 1:0.** Зубков, 81.

Отже, до півфіналу вийшли: «Шахтар», ЦСКА, «Дніпро» і «Металург» М. Цей етап змагання відбудеться навесні.

На знімку: Андрій Воробей.

Ще один сімейний — для сиріт

У селі Велика Мотовилівка відкрився ще один дитячий будинок сімейного типу. В урочистостях узяв участь Марк Кук — директор міжнародної благодійної організації «Надія та житло для дітей», яка придбала будинок для родини Бурдюженків.

На святі були присутні голова ради опікунів Всеукраїнського благодійного фонду «Надію і добро — дітям» Людмила Кучма, голова правління цього фонду Валентина Довженко, голова облдержадміністрації Анатолій Засуха, народний депутат України Петро Порошенко та інші офіційні особи. Це вже п'ятнадцятий будинок сімейного типу в області, у яких виховується близько 200 дітей-сиріт.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Київська область.

Спасибі за надійність і швидкість

Учора колектив Київського метрополітену святкував 40-річчя «підземки». Восени 1960-го відкрилися п'ять перших станцій метро, яке стало відтоді символом надійного і швидкісного виду транспорту.

Нині в одній з красивіших у світі «підземок», яка щодня обслуговує майже півтора мільйона пасажирів, налічується 40 станцій.

З нагоди ювілею в Києві відбулися урочистості за участю керівників міськдержадміністрації.

Вл. інф.

Полтавщина «оглухла» й «осліпла»

Третю добу на значній частині території області не звучить радіо і не показує національне телебачення — за борги енергетики від'єднали Красногорівський ретранслятор. Сума боргу — 250 тисяч гривень. В обласному передавальному центрі таких коштів немає, його, в свою чергу, не фінансує Київ. Нічим не може допомогти й область. Позиція ВАТ «Полтаваобленерго» однозначна: доки гроші не сплатять сповна, рубильник буде вимкнуто.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 179041.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
Зам. 0311202.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 01008, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець — Верховна Рада України